

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/65/2013
Identifikačné číslo spisu: 5812010263
Dátum vydania rozhodnutia: 03.12.2013
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Krajčovič
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2013:5812010263.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. Ing. Antona Jakubíka v trestnej veci proti obvinenému S. S., na neverejnom zasadnutí 3. decembra 2013 v Bratislave o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 14. marca 2013, sp. zn. 3 To 4/2013 podľa § 386 ods. 1, 2 a § 388 ods. 1 Tr. por. takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo 14. marca 2013, sp. zn. 3 To 4/2013 bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

porušený zákon

v ustanoveniach § 139 ods. 2 a § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák.

v neprospech obvineného S. S..

Tento rozsudok sa zrušuje.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušený rozsudok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Žiline sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline (ďalej len krajský súd) rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d/, e/ Tr. por. zrušil rozsudok Okresného súdu Námestovo, sp. zn. 6 T 94/2012 zo 16. novembra 2012 a na základe § 322 ods. 3 Tr. por. obžalovaného S. S. uznal za vinného, že

1/ dňa 16.2.2012 v čase okolo 16.40 hodine v predajni TESCO v Tvrdošíne vzal z regálu na pečivo a do vrečka bundy ukryl dve bagety, následne sa snažil opustiť predajňu popri pokladni bez zaplattenia, čím spoločnosti Tesco Stores SR, a.s., Kamenné námestie 1/A, 815 61 Bratislava, IČO: 3121828, spôsobil

škodu krádežou vo výške 1,30 €,

21 dňa 3.5.2012 v čase okolo 17.30 hodiny vošiel do predajne COOP Jednota v Námestove, na námestí Antona Bernoláka, kde z regálu s alkoholickými nápojmi vzal 0,7 l fľašu 40 % alkoholu Slovenská Borovička Juniperum v hodnote 7,89 €, ktorú si vložil za pás nohavíc a následne bez zaplattenia opustil priestor pokladne, čím spoločnosti COOP Jednota Námestovo, spotrebné družstvo, Hviezdoslavova č. 1/11, 029 01 Námestovo, IČO 00693804, spôsobil škodu odcudzením vo výške 7,89 €,

3/ dňa 6.5.2012 v čase okolo 11.10 hodiny dreveným kolíkom rozbil sklenenú výplň okna rodinného domu, č.p. 338/6 na ulici Československej Armády v Námestove, cez vzniknutý otvor vošiel do domu a zo spálne odcudzil 17 kusov fliaš 40 % alkoholu rôznych značiek, čím majiteľovi a užívateľovi domu W. Š., nar. X.XX.XXXX, ktorého poznal a u ktorého noc predtým prespal, spôsobil škodu krádežou vo výške 87,04 € a poškodením zariadenia vo výške 45,46 €,

čím spáchal

- v bodoch 1 - 3 rozsudku pokračovací prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a/, íl, ods. 3 písm. b/ Tr. zák.,

- v bode 3/ rozsudku zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák.

Za to obžalovaného odsúdil podľa § 194 ods. 3 Tr. zák., § 42 ods. 1 Tr. zák., za použitia § 41 ods. 2 Tr. zák. a § 38 ods. 2 Tr. zák. (§ 36 písm. 1/, § 37 písm. m/ Tr. zák.) na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov, pre výkon ktorého S. S. zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Zároveň rozhodol o zrušení výroku o treste predchádzajúceho rozsudku podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. a taktiež rozhodol o uplatnenom nároku na náhradu škody.

Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie obvinený podaním obhajcu z 9. júla 2013.

Ako právny dôvod dovolania uviedol dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku.

Vecne (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) argumentuje tým, že nemohla byť kvalifikačné použitia okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa §194 ods. 3 písm. a/ Trestného zákona, v zmysle ktorej obvinený pri skutku v bode 3 výroku o vine rozsudku krajského súdu neoprávnene vnikol do obydľia iného a čin spáchal voči chránenej osobe (osobe vyššieho veku) v zmysle § 139 ods. 1 písm. e/, § 127 ods. 3 Trestného zákona.

K použitiu tejto okolnosti došlo v rozpore s ustanovením k § 139 ods. 2 Trestného zákona, nakoľko trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s vekom poškodeného ako osoby staršej ako 60 rokov. Táto okolnosť nemala žiaden vplyv na motiváciu obvineného spáchať trestný čin, nijako mu pri spáchaní trestného činu nepomohla a neovplyvnila priebeh tohto činu.

Na základe uvedeného obvinený navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a prikázať Krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Prokurátor navrhol dovolanie obvineného odmietnuť ako nedôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd v zmysle § 377 Trestného poriadku vec preskúmal a zistil, že nie je dôvod na odmietnutie dovolania z formálnych ani vecných dôvodov (§ 382 Trestného poriadku).

Zároveň zistil, že uplatnený dôvod dovolania uvedený v paragrafe 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku je splnený.

Krajský súd pochybil v tom, že stotožnil otázku posudzovanú v zmysle § 18 Trestného zákona, teda zavinenie, respektíve jeho vedomostnú zložku vo vzťahu ku okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby (tu spáchanie trestného činu voči osobe vyššieho veku), a otázku posudzovanú v zmysle

§ 139 ods. 2 Trestného zákona, teda spáchanie trestného činu v súvislosti s vekom poškodeného (ako ďalšiu podmienku použitia dotknutej okolnosti ako okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby).

Ide o dve rozdielne otázky.

Podľa § 15 Trestného zákona trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel'

- a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo
- b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobi, bol s tým uzrozumený.

Podľa § 16 Trestného zákona trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchatel'

vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí, alebo nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

Podľa § 17 Trestného zákona pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.

Podľa § 18 Trestného zákona na priťažujúcu okolnosť alebo na okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, sa prihliadne, ak ide o ťažší následok, aj vtedy, keď ho páchatel' zavinil z nedbanlivosti, ak tento zákon nevyžaduje aj v tomto prípade zavinenie úmyselné, alebo inú skutočnosť, aj vtedy, keď o nej páchatel' nevedel, hoci o nej vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, ak tento zákon nevyžaduje, aby o nej páchatel' vedel.

Podľa § 127 ods. 3 Trestného zákona osobou vyššieho veku sa na účely tohto zákona rozumie osoba staršia ako šesťdesiat rokov.

§ 139 Trestného zákona znie:

(1) Chránenou osobou sa rozumie

dieťa,
tehotná žena,
blízka osoba,
odkázaná osoba,
osoba vyššieho veku,
chorá osoba,
osoba požívajúca ochranu podľa medzinárodného práva,
verejný činiteľ alebo osoba, ktorá plní svoje povinnosti uložené na základe zákona,
alebo
svedok, znalec, tlmočník alebo prekladateľ.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby.

Vedomosť obvineného o tom to, že poškodený Š. je osobou staršou ako 60 rokov, teda osobou vyššieho veku v zmysle §§127 ods. 3, 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona, ktorou argumentuje krajský súd, najvyšší súd nespochybňuje. Tým je splnená podmienka subjektívnej stránky vo vzťahu k dotknutej okolnosti ako okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. V posudzovanom prípade ide o podmienku uvedenú v § 18 písm. b/ Trestného zákona, keďže sa jedná o „inú skutočnosť“ (teda nie o „ťažší následok“).

Inak je tomu vo vzťahu k súvislosti medzi vekom (postavením, stavom) poškodeného a spáchaním trestného činu, ktorá okolnosť sa vyžaduje v zmysle § 139 ods. 2 Trestného zákona.

Tu je potrebné, aby bol vek (postavenie, stav) poškodeného (v určitej vecnej súvislosti) zároveň aj motivačným faktorom, ktorý založil alebo podporil vôľovú zložku (rozhodnutie páchatel'a, smerujúce k spáchaniu trestného činu).

Keďže musí byť daná vôľa páchatel'a, smerujúca k spáchaniu trestného činu, musí ísť vždy o úmyselný trestný čin (§ 15 Trestného zákona), pri nedbanlivostnom zavinení (§ 16 Trestného zákona) vôľová zložka nie je prítomná. To sa týka priameho alebo nepriameho úmyslu vo vzťahu k následku, predpokladanému už základnou skutkovou podstatou uvedenou v príslušnom ustanovení osobitnej časti Trestného zákona (§ 17 tohto zákona). Páchatel' teda v dôsledku použitia § 139 ods. 2 Trestného zákona nemôže spáchať trestný čin voči osobe vyššieho veku alebo inej chránenej osobe pri nedbanlivostnom trestnom čine, napríklad pri spôsobení zdravotnej ujmy pri dopravnej nehode.

Spáchanie trestného činu voči chránenej osobe je potom (pri súčasnom splnení podmienky uvedenej v § 139 ods. 2 Trestného zákona) okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Pretože (ako už bolo uvedené) ide o motivačný faktor, páchatel' o tejto okolnosti musel vedieť. Z hľadiska ustanovenia § 18 písm. b/ Trestného zákona je teda vylúčené použitie tohto ustanovenia pri konštatovaní len nevedomej nedbanlivosti vo vzťahu k dotknutej okolnosti (tu veku poškodeného), hoci generálne § 18 písm. a/ aj písm. b/ Trestného zákona počítajú s nevedomou nedbanlivosťou.

V nadväznosti na uvedené potom možno uzavrieť:

Ustanovenie § 18 Trestného zákona a ustanovenie § 139 ods. 2 Trestného zákona upravujú spôsob riešenia dvoch odlišných právnych otázok, a to jednak otázku zavinenia vo vzťahu ku okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a jednak ďalšiu podmienku použitia osobitného kvalifikačného pojmu chránenej osoby, spočívajúcu v súvislosti spáchania činu s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby. Taká súvislosť musí byť daná nielen objektívne, ale z hľadiska páchatel'a aj subjektívne.

V zmysle § 139 ods. 2 Trestného zákona možno spáchanie činu voči osobe vyššieho veku (§ 127 ods. 3, § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona) považovať za okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, len pri úmyselnom trestnom čine. Zároveň sa vyžaduje, aby páchatel' vedel, že poškodený je osobou vyššieho veku a aby túto okolnosť subjektívne spájajú s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodeného, umocnením účinku trestného činu voči poškodenému, alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchatel'a spáchať trestný čin.

Taká subjektívna súvislosť, primeraná postaveniu alebo stavu chránenej osoby, sa vyžaduje aj pri kvalifikačnom použití ostatných písmen ustanovenia § 139 ods. 1 Trestného zákona.

Vo vzťahu k preskúmvanej veci:

Ako už opäť bolo uvedené, vedomosť obvineného o vyššom veku poškodeného dovolací súd nespochybňuje.

Z formulácie skutkovej vety napadnutého rozsudku pri skutku v bode 3 však nijako nevyplýva, že by spáchanie tohto činu bolo z hľadiska obvineného subjektívne ovplyvnené súvislosťou s vekom poškodeného.

Ide o krádež vlámaním do rodinného domu za účelom odcudzenia alkoholu, ktorým konaním došlo zároveň aj k porušeniu domovej slobody majiteľa domu (z odôvodnenia je zrejmé, že v tom čase v dome neprítomného, nakoľko z domu predtým odišiel spoločne s obvineným).

Neprítomnosť majiteľa domu, ktorá uľahčila obvinenému spáchať trestný čin (a ktorou argumentuje krajský súd), nijako nesúvisí s vekom poškodeného (majiteľa). Inak by tomu bolo, napríklad, ak by bol v dome prítomný a bolo by potrebné očakávať jeho odpor.

Kvalifikačným použitím ustanovenia § 194 ods. 3 písm. a/ Trestného zákona v rozpore s ustanovením § 139 ods. 2 Trestného zákona bol teda porušený zákon v neprospech obvineného, a to použitím prísnejšej trestnej sadzby. Tým je splnený dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku.

Najvyšší súd v dôsledku toho pri použití ustanovení uvedených vo výroku tohto rozsudku vyslovil porušenie zákona, zásadne ovplyvňujúce postavenie obvineného (§371 ods. 5 Trestného poriadku) a prikázal krajskému súdu opätovné prerokovanie veci v potrebnom rozsahu. Pre nové konanie potom platia aj zásady uvedené v § 391 Trestného poriadku.

V nadväznosti na uvedené a v dôsledku zákazu zmeny k horšiemu (§ 391 ods. 2 Trestného poriadku), pri novom rozhodovaní nebude možné v skutkovej časti výroku o vine doplniť predchádzajúce odsúdenie a priestupkový postih (ako sú správne uvedené vo výroku o vine rozsudku okresného súdu). Ide o skutkový podklad pre kvalifikačný moment zhoršujúci postavenie obvineného (použitie § 212 ods. 2 písm. íl a ods. 3 písm. b/ Trestného zákona), ktorý musí mať oporu v zistenom skutku. Aj túto okolnosť bude potrebné kvalifikačne zohľadniť.

Dovolací súd rozhodol na neverejnom zasadnutí v zmysle § 382a Trestného poriadku a svoj rozsudok verejne vyhlásil v zmysle článku 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.